

CUPRINS:

Prefață ... 9

1.Despre metoda de cunoaștere a antroposofiei ... 13

2.*Filosofia libertății* și Misteriul învierii ... 33

3.*Filosofia libertății* și acțiunea ierarhiilor ... 55

4. Aspectul antropologie al *Filosofiei libertății* ... 67

5. Cele trei științe ... 80

6. Michael și *Filosofia libertății* ... 85

7. *Filosofia libertății* în lumina Evangheliei a Cincea... 99

8. Evanghelia a Cincea și calea de inițiere a lui Rudolf Steiner ... 109

9. Bazele metafizice ale lipsei de premisă a *Filosofiei libertății* ... 130

10. *Filosofia libertății* și Ființa Anthroposophia ... 152

11. Impulsurile rosicruciene și michaelice din *Filosofia libertății* ... 161

12. *Filosofia libertății* și viața dintre moarte și o nouă naștere ... 183

13.Impulsul libertății și Misteriile creștine ale karmei ... 213

14. *Filosofia libertății* și știința modernă a Graalului ... 226

15.Crearea Pietrei Fundamentale din substanța Graalului ... 251

16. Piatra Fundamentală și *Filosofia libertății* ... 265

Postfață ... 295

Anexa 1: Despre natura Eului uman ... 303

Anexa II: Trei curenți în cadrul evoluției Pământului ... 333

Note ... 345

Bibliografie ... 381

DESPRE METODA DE CUNOAȘTERE ANTROPOSOFIEI

În primul capitol al cărții *Die Stufen der höheren Erkenntnis (Treptele cunoașterii superioare)* (GA 12), Rudolf Steiner vorbește despre patru trepte de cunoaștere ale antroposofiei: cunoașterea materială, cunoașterea imaginativă, cunoașterea inspirativă și cunoașterea intuitivă. Apoi el atrage atenția asupra faptului că prima treaptă ar consta din alte patru trepte, respectiv, ar conține patru elemente diferite: „1. *obiectul* care face o impresie asupra simțurilor; 2. *imagea* pe care și -o formează omul despre acest obiect; 3. *noțiunea* prin care omul ajunge la o înțelegere spirituală a unei probleme sau a unui proces; 4. *Eul* care își formează pe baza impresiei obiectului o imagine sau o noțiune” (cursiv, Rudolf Steiner).

Cele patru trepte ale „cunoașterii materiale” pot fi puse în legătură, pe baza caracterizării lor în continuare, mai ales dacă ținem seama de potențarea lor, cu următoarele noțiuni fundamentale din *Filosofia libertății*:

Prima treaptă corespunde „percepției”, fiindcă numai prin perceperea cu organele de simț trupești are loc prima noastră întâlnire cu obiectele exterioare.

Treapta a doua este „reprezentarea”, numită de Rudolf Steiner și „noțiune individualizată” (GA 4, pagina 107/90). Ea are întotdeauna un caracter de imagine. Și facultatea „puterii de judecată contemplativă” ține, ca potențare în continuare, de această treaptă. Cu ajutorul ei, omul încearcă să participe activ în mod spiritual prin gândire la natura care creează peste tot în jurul lui. Goethe o descrie drept facultate a cu care, „prin contemplarea unei naturi care creează în permanență, noi ne facem demni de „participarea spirituală la producțiile ei”. Aceasta înseamnă că această „putere de judecată contemplativă” se desfășoară în acel domeniu al sufletului care se află între percepția exterioară și gândirea pură. Și de aceasta ține, înainte de toate, domeniul reprezentărilor.

Treapta a treia constă, prin urmare, în gândirea pură, care se poate potența treptat până la „gândirea intuitivă”.

Iar treapta a patra, treapta Eului, corespunde stării de excepție descrise în *Filosofia libertății*, în care, prin activitatea intensificată a Eului, care produce în mod creator gândirea, poate avea loc și observarea acesteia. Astfel, pe această treaptă Eul este entitatea care produce gândire a și o observă.

Din punctul de vedere al căii inițiatice moderne, aceste patru trepte pot fi caracterizate și în felul următor. Pe prima treaptă, treapta percepției, discipolul spiritual trebuie să-și intensifice atenția în primul rând în legătură cu toate procesele din ambianța lui. Treapta a doua, cea a reprezentării, îl duce în domeniul vast al exercițiilor de concentrare. Apoi, pe treapta a treia, pentru discipolul spiritual începe meditația propriu-zisă, al cărei țel este atingerea gândirii libere de senzorial. Pe lângă exercițiile care duc la treptele superioare ale cunoașterii, Rudolf Steiner a dat în cărțile sale, precum și în materialele din cadrul Școlii esoterice, publicate astăzi, multe imbolduri și îndrumări și cu privire la aceste trei trepte începătoare.

Înseamnă pagina 107 în ediția germană și pagina 90 în ediția românească a lucrării *Filosofia libertății* (Univers Enciclopedic Gold – Triade, 2011). Menționez că în unele cazuri am dat o traducere pe alocuri diferită de cea existentă în lucrarea deja apărută. Acolo unde a fost vorba de noțiuni esențiale din *Filosofia libertății* – am dat explicații prin note de subsol (n.t.).

Numai după ce discipolul spiritual și-a eliberat în mod suficient gândirea de trup, prin practicarea regulată a meditației ei, poate îndrăzni să treacă, prin alte exerciții spirituale, de la meditație la contemplarea propriu-zisă a lumii spirituale. Aceasta din urmă poate interveni ca urmare a transformării treptate a gândirii care a devenit liberă de trup într-un organ nou de percepție, care, cu timpul, poate atinge și trăirea unor imaginațiuni. (Vezi în desenul de la pagina 16 trecerea de la

punctul 3, prin punctul Eului, 4, la punctul fi.) Odată cu aceasta, discipolul spiritual se ridică până pe prima treaptă a cunoașterii suprasensibile, după care urmează, prin evoluția în continuare a omului, treapta inspirativă și treapta intuitivă.

În cartea deja citată, *Treptele cunoașterii superioare*, Rudolf Steiner descrie un proces care înseamnă, propriu-zis, continuarea și intensificarea stării de excepție. Astfel, pe treapta cunoașterii imaginative discipolul spiritual trăiește diferite figuri în culori, pe care le percepe în mod spiritual și la vederea cărora are totodată sentimentul că trăiește în ele și chiar că a participat el însuși la producerea lor (vezi GA 12). Această experiență în lumea imaginativă poate fi comparată cu activitatea gândirii în stare de excepție. În această stare de excepție, omul își observă gândirea așa cum observă de obicei celelalte percepții și se trăiește întru totul pe sine în gândire ca producător al ei.

Această experiență devine și mai puternică în cazul contemplării imaginative avansate, care ajunge la granița cu inspirația. Acum omul se simte pe sine însuși cu o intensitate mult mai mare decât cel care contemplă și produce în același timp formele și figurile imaginative ale planului astral. Rudolf Steiner descrie această activitate suprasensibilă cu următoarele cuvinte: „Ba chiar simțim Eul ca desenator și totodată ca material cu care desenăm” (GA 12, pagina 74). Din aceste cuvinte devine evident că printr-o exersare meditativă autentică omul poate găsi calea care duce de la starea de excepție realizată în gândire la lumea spirituală. Ceea ce începe în primul rând în gândirea pură se continuă și se repetă sub o formă superioară, imaginativă, dincolo de prag, pentru ca să ia naștere o punte de legătură solidă pe care conștiința gânditoare să se deschidă, fără a-și pierde deplina luciditate, percepției spirituale obiective.

Am putea caracteriza starea de excepție mai plastic; astfel, am putea spune: De obicei, gândirea umană apare sub formă de imagine ca o lance sau ca o săgeată, care sunt îndreptate în permanență spre obiectul corespunzător al percepției senzoriale. Rudolf Steiner descrie în felul următor această stare a gândirii: „În timp ce gândesc, privirea mea nu se îndreaptă asupra gândirii, pe care eu însumi o produc, ci se îndreaptă asupra obiectului gândirii, pe care nu îl produc eu” (GA 4, pagina 43/40). Dacă îmi îndrept activitatea gânditoare asupra gândirii înseși și produc, așadar, prin proprie voință, starea de excepție, atunci ea se transformă într-un vas, care ia naștere prin punerea în activitate a voinței din gândire, și ca urmare devine capabilă să primească în sine imaginațiunile din lumea spirituală. Perceperea acestora din urmă poate fi trăită atunci ca un fel de comuniune. Ce-i drept, aceasta este numai treapta ei cea mai de jos, fiindcă deplina comuniune are loc numai în intuiție, totuși, omul pășește deja aici pe o cale interioară pe care, prin continuarea disciplinei spirituale, el ajunge la ceea ce Rudolf Steiner indică în ultimul capitol din *Die Geheimwissenschaft im Umriss* (*Știința ocultă sub formă de schiță*; prin cuvintele: „Calea spre lumile suprasensibile, care este descrisă în primele ei trepte în această carte, duce la „știința Graalului” (GA 13, pagina 407). Se va arăta și la sfârșitul acestei cărți că, în realitate, calea de cunoaștere a *Filosofiei libertății*, care începe cu starea de excepție, duce în mod direct la esența Misteriilor moderne ale Graalului?

Putem reprezenta, sintetizând, treptele descrise, în felul următor: [schiță]

În acest fel, în cadrul căii moderne de inițiere cele patru trepte inferioare se unesc cu cele trei trepte superioare și formează împreună o cale *septuplă* – pătratul de jos și triunghiul de sus. Dar aceste șapte trepte poartă în ele un prag important, care apare pe calea modernă a inițierii prin înălțarea de la „contemplarea sau cunoașterea obiectuală”, care formează punctul de plecare al *Filosofiei libertății*, la „contemplarea cosmică” (GA 78,3 septembrie 1921). Rudolf Steiner se referă la aceasta cu următoarele cuvinte:

„Dacă vrem să găsim o concepție cosmică în sensul acestei filosofii a libertății, trebuie să extindem ceea ce am făcut acolo pe un tărâm limitat, dezvoltând treptele cunoașterii: cunoașterea obiectuală, imaginație, inspirație, intuiție” (*ibidem*).

Putem pătrunde și mai profund în natura acestei căi septuple dacă o reprezentăm sub forma unei lemniscate (desenul de la pagina 18).

Din acest desen se vede clar că așa-numitele scrieri „preantroposofice” ale lui Rudolf Steiner (mai ales *Filosofia libertății*; sunt inseparabil legate de scrierile sale antroposofice ulterioare care tratează tema căii de cunoaștere. Primele trei trepte (de la 1 la 3) se referă la cunoștințele care, după Rudolf Steiner, pot fi atinse încă „înainte de intrarea în experiența spirituală” (GA 4, pagina 9/15; cursiv, Rudolf Steiner). Cele trei trepte superioare (de la 5 la 7) sunt izvorul principal al cercetării spirituale moderne. La mijloc (treapta a 4-a) se găsește ființa-Eu a omului, care unește între ele cele două sfere – cea de jos și cea de sus). (O unitate asemănătoare compusă din șapte elemente – trei și patru – formează și baza spirituală a conturului Primului Goetheanum.)

Trecerea de la gândirea intuitivă la activitate conștientă de percepție în imaginațiuni (de la 3 la 5) are loc prin activitatea potențată a Eului (4). Deja prin exersarea gândirii intuitive omul realizează o punere interioară în activitate care are caracter pur spiritual. De aceea, trecerea la perceperea imaginativă poate avea loc cel mai sigur pe baza dezvoltării în continuare a gândirii intuitive. „Lumea percepțiilor spirituale nu-i poate fi străină celui care pătrunde în ea, fiindcă în gândirea intuitivă el are deja o trăire ce poartă un caracter pur spiritual” – scrie Rudolf Steiner în *Filosofia libertății* (GA 4, pagina 256/205). Dar această trăire nu duce de la sine la perceperea entităților și proceselor lumii suprasensibile. Gândirea intuitivă trebuie să fie transformată mai întâi prin munca interioară a Eului într-un organ nou de percepție care să poată sesiza în mod conștient imaginațiunile. Această transformare are loc prin dezvoltarea în continuare a stării de excepție descrise, în care Eul însuși trăiește tot mai mult ca entitate independentă de trup și, așadar, poate călăuzi gândirea devenită liberă de trup asupra lumii spirituale ambiante, căreia el îi aparține de la început.

Procesul interior care are loc aici poate fi urmărit sub formă arhetipală în scena din Evanghelia după Ioan când Maria Magdalena îl întâlnește pe Christos cel Înviat în Duminica Paștilor. Această întâlnire are trei trepte. Mai întâi, Maria Magdalena plângând în fața mormântului, fiindcă nu-l poate găsi pe Iisus. Apoi ea zărește Îngerii, pe care îi întreabă despre locul unde s-ar afla Iisus.” După aceea – aceasta este treapta a doua – „ea s-a întors înapoi” (20, 14) și abia atunci îl vede pe Cel Înviat, pe care la început însă îl ia drept grădinarul, și care îi pune aceeași întrebare ca Îngerii („de ce plângi?”). Pe această treaptă, adevărata natură a Celui Înviat îi rămâne încă ascunsă. Ea poate percepe la El numai ceea ce corespunde propriei ei ființe umane. De aceea ea îl vede ca „grădinar”. După aceea are loc a treia treaptă. Aceasta are loc în așa fel încât Cel Înviat o cheamă pe Maria Magdalena pe numele ei și o dată cu aceasta îi trezește forțele Eului. Prin această fortificare a forțelor Eului, ea se poate întoarce din nou („Ea, întorcându-se”: 20,16) și abia după aceea îl recunoaște în mod pe deplin conștient. Dar Cel Înviat nu îi permite să-I atingă.

Dacă ne îndreptăm privirea de la acest eveniment de la răscrucea vremurilor spre copia lui în interiorul omului care merge pe calea disciplinei moderne, putem regăsi aceste trei trepte în sufletul său în felul următor. Mai întâi, omul găsește mormântul creierului său gol, fiindcă gândirea vie nu poate fi găsită acolo. Acolo se află numai gândirea intelectuală, moartă, care este ea însăși un cadavru. Dar, pentru a merge mai departe, omul trebuie să-și transforme facultatea gândirii intuitive și, într-un fel, „să se uite înapoi”. Tocmai aceasta este natura stării de excepție, în care gândirea își îndreaptă acum atenția asupra ei înseși, pentru a-și putea observa propria activitate, astfel încât în această clipă producerea ei și perceperea ei să formeze o unitate. Acest fapt corespunde la răscrucea vremurilor momentului în care Maria Magdalena încă nu îl recunoaște pe Christos cel Înviat, dar îl percepe deja, chiar dacă mai întâi numai pe propriul ei plan „pur uman”, ca grădinar. Acesta din urmă este un om ca ea însăși, și în acest sens ei sunt egali. Cu „alte cuvinte, pe această treaptă ea poate percepe din Omul – Dumnezeu numai latura umană. Și totuși, chiar